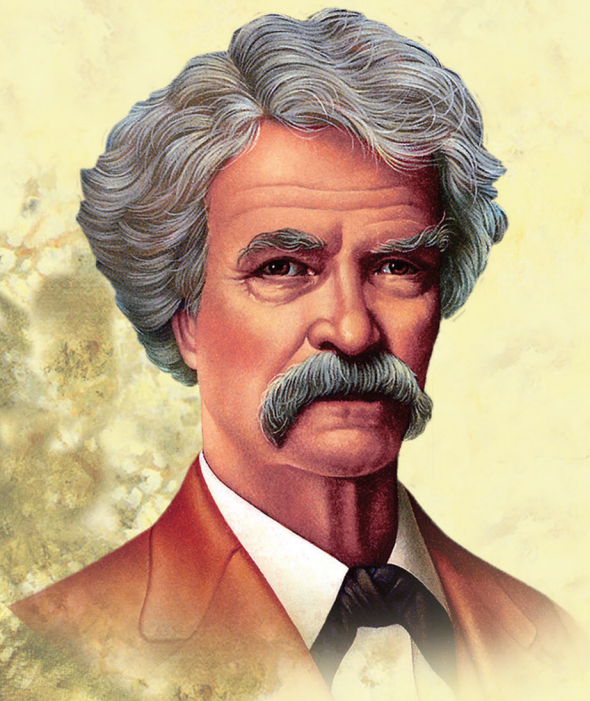

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Тонкий гумор і надзвичайна мудрість великого таланту

Київ 2015

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Тонкий гумор і надзвичайна мудрість великого таланту

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 180-річчя від дня народження
американського письменника Марка Твена

Київ 2015

ББК 91.9:83

Т 57

УДК 016:82

Укладач В. І. Олійник

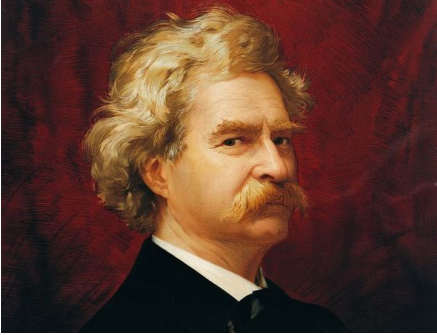
Літературний редактор В. Я. Полисаєва, О. А. Кадькаленко

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко

Тонкий гумор і надзвичайна мудрість великого таланту : інформ. бібліогр. список для організаторів дит. читання до 180-річчя від дня народж. амери-канського письменника Марка Твена / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. В. І. Олійник. — Київ, 2015. — 28 с.

Посібник включає біографічну довідку, список літератури та ресурсів мережі Інтернет про життєвий та творчий шлях, крилаті вислови та цікаві історії з життя Марка Твена, хронологічну таблицю основних дат життя та творчості письменника, фільмографію та вікторину.

© Національна бібліотека України для дітей, 2015

Марк Твен (1835-1910)

«Я з'явився на світ у 1835 році разом із кометою Галлея... Бог, напевно, вирішив: ось два чудернацьких явища, які неможливо пояснити...». Так про себе, про комету і про Бога міг сказати тільки трохи самовпевнений і дуже дотепний Марк Твен, письменник, що ще за життя став легендою.

Легенда про Марка Твена... Вона дійсно існувала. Довгі роки не тільки для Сполучених Штатів, а й для всього світу Твен являв собою символ Успіху, втілення заповітної американської мрії. Очевидці стверджували, що туристи з усього світу приїжджали в США тільки для того, щоб подивитися на два дива – Ніагарський водоспад і письменника Марка Твена.

Семюель Ленгхорн Клеменс – справжнє ім'я Марка Твена – американського письменника, гумориста, сатирика, публіциста, видавця, який народився 30 листопада 1835 року в містечку Флорида (штат Міссурі) у сім'ї тенесійського купця Джона Маршала Клеменса і Джейн Лемптон Клеменс. Він був шостою дитиною у сім'ї з сімома дітьми. Тільки троє його братів та сестер пережили дитинство. До чотирьох років хлопчик практично весь час хворів, був неспокійною дитиною. Батьки дуже боялися за його життя, вони вважали особливим своє улюблене чадо. Справа в тому, що ще в ранньому дитинстві Семюель страждав на лунатизм. Коли Марку Твену було 4 роки, його сім'я переїздить у містечко Ганнібал. Тут майбутній письменник провів дитинство, зустрів своїх друзів, про яких згодом розповів у повісті «Пригоди Тома Соєра».

Коли Семюелю виповнилося 12 років, його батько помер від пневмонії, і щоб вижити, хлопчику довелося покинути школу і заробляти на життя. Він влаштувався у видавництво, де отри-

мав свої перші гроші. Робота йому дуже подобалася. Сем працював не покладаючи рук, з 1851 займався набором (друком), написанням та редагуванням статей та гумористичних нарисів для газети «Ганнібальський журнал», власником якої був його брат Оріон. У 18 років він залишив Ганнібал і працював у друкарнях в Нью-Йорку, Філадельфії, Сент-Луїсі та інших містах. Юнак займався самоосвітою, багато часу проводячи в бібліотеці, і таким чином отримував стільки знань, скільки він би зміг одержати, закінчивши звичайну шко-

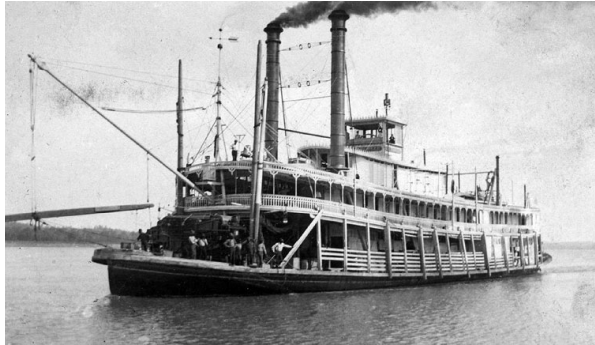
лу. Але зовсім не слава «золотого пера» вабила в ці роки юного Клеменса. Він виріс на величній Міссісіпі, тому, як і герої його творів, відчував поклик могутньої та сповненої казкової чарівності ріки. Грошей не вистачало, і в 1857 році майбутній письменник повернувся додому, де після двох років учнівства у лоцмана Хорейса Біксбі, якого він через багато років увічнить у книжці «Життя та Міссісіпі», і сам стає лоцманом. Так здійснилася його дитяча мрія. Роки, проведені Клеменсом на Міссісіпі, стали для нього справжньою енциклопедією народного життя. Не один рік Сем прослужив на суднах і саме тут знайшов свій літературний псевдонім, який запозичив із професійного жаргону моряків. Дослівно Mark Twain означає мінімальну глибину, за якої пароплав не ризикує сісти на мілину, – два сажні, або близько трьох з половиною метрів. Це відмітка, яка вказує, що досягнута мінімальна глибина, потрібна для проходження річкових суден. Це словосполучення стало його новим ім'ям, ім'ям найславетнішої людини другої половини XIX століття в Америці – письменника, який створив двадцять п'ять великих томів справжньої американської літератури.

У 26 років Марк Твен став солдатом Конфедерації, оскільки в цей час почалася Громадянська війна в США між Північчю і Півднем. Але швидко розчарувавшись у безглуздій жорстокій війні, де свої винищували своїх, вирушив з братом до Невади. Тут влаштувався працювати на срібний рудник і водночас писав гумористичні оповідання для газети «Терріторіал ентерпрайз». У 1864 році Семюель Клеменс перебрався до Сан-Франциско, де займався журналістською діяльністю у редакціях кількох газет.

Приблизно на такому пароплаві працював на Міссісіпі Марк Твен

У цей час і прийшов до нього перший літературний успіх. Уже в ранніх творах цілком визначилася письменницька манера Марка Твена, для якої були характерні соковите народне мовлення і національна своєрідність гумору. Перші твори Твена були смішними до сліз. Народ падав від реготу, читаючи його «Славнозвісну жабу-стрибунку з Калаверасу» (1865). Це оповідання принесло справжню славу починаючому письменнику і було визнано кращим твором гумористичної літератури. Література того періоду повинна була бути піднесеною, глибокодумною і вишуканою, а у Твена проскакували жаргонні і грубуваті слівця, він висміював вишуканість. Твенівські оповідання нагадували анекдоти. Саме тоді і народився письменник, чия творчість завоювала світову популярність. Це був літературний дебют Марка Твена

Як кореспондент Марк Твен об'їздив усю Каліфорнію, відвідав Гавайські острови, а його подорожні замітки користувалися шаленою популярністю у читачів. Але справжню славу Марку Твену принесли інші подорожі – до Європи та на Близький Схід. 15 грудня 1866 року молодий американський журналіст Семюель Л. Клеменс на туристичному пароплаві «Квакер-Сіті» відправився у кругосвітнє плавання в якості спеціального кореспондента газети «Дейлі Альфа Каліфорнія», він мав відвідати ряд країн: Францію, Італію, Грецію, Палестину і Росію. Усього за час подорожі до редакції надійшло близько 60 кореспонденцій зі звітом про плавання, а згодом листи, написані ним у дорозі, склали книгу «Простаки за кордоном», яка вийшла друком у 1869 році. Сюди увійшли і кримські глави, в яких Твен описує побачення на Кримському півострові. Відвідав він палац великого князя Михайла в Ореанді, а околиці «села Ялти» нагадали Марку Твену американські пейзажі. Трохи пізніше в «Простаку» письменник

написав: «Місце це жваво нагадало мені Сьєрра-Неваду. Високі суворі гори стіною замикають бухту, їх схили переповнені соснами, прорізані глибокими ущелинами, довгі прямі тріщини круто спускаються від вершин до моря, відзначаючи шлях давніх лавин і обвалів, – все, як у Сьєрра-Неваді, вірний її портрет... Дуже красиве місце». Інше враження справив на Марка Твена зруйнований Кримською війною Севастополь. Гумор, в цілому властивий його нарисам, відступив на задній план: «Напевно, жоден з міст у Росії, та й не тільки в Росії, не був так сильно зруйнований артилерійським вогнем, як Севастополь... Помпея збереглася куди краще Севастополя... Зруйновані будинки, обвалилися стіни, купи уламків – повне розорення. Ніби жахливий землетрус всією своєю потужністю обрушився на цей клаптик суші. Довгих півтора року війна бушувала тут і залишила місто в таких руїнах, сумніше яких не бачено під сонцем. Жоден будинок не залишився неушкодженим, ні в одному не можна жити». Незабутнє враження на Твена справила зустріч з Олександром II, який відпочивав у той час з сім'єю у царській резиденції в Лівадії.

Популярність письменника відіграла не останню роль і в його особистому житті. Передісторія одруження Марка Твена теж була незвичайною, як і все в житті письменника. Старе американське прислів'я говорить: «Єдиний чоловік, якому пощастило в коханні, – це холостяк». Марк Твен був одним з тих небагатьох одружених чоловіків, кому дійсно пощастило в коханні всупереч

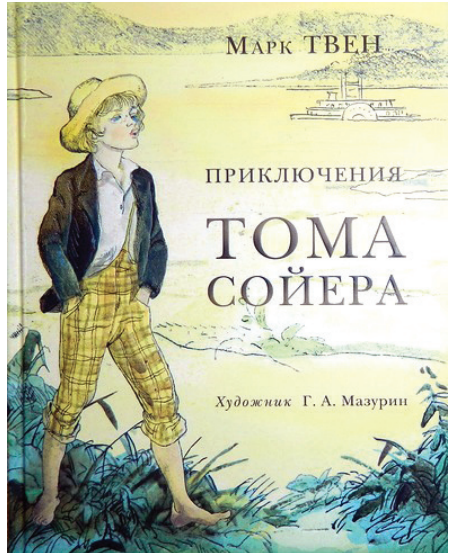
цьому прислів'ю. У 1870 році Марк Твен одружився на сестрі свого друга Олівії Ленгдон, яка була його єдиною любов'ю. Вона народила Твену трьох дочок і все життя займалася «перевищенням» письменника. Олівія ставилася до чоловіка як до примхливої дитини і називала його «хлопчиськом». Твен

вважав, що його дружина – досконала жінка. Він ніколи не критикував її і ні в чому не дорікав, в усьому корився і навіть дозволяв їй редагувати свої твори.

У 1876 році світ побачила нова книга Марка Твена – повість «Пригоди Тома Соєра», яка перетворила відомого гумориста не тільки на знаменитого американського письменника, але і назавжди внесла його ім'я в історію світової літератури. У цій книзі Марк Твен згадав своє дитинство в Ганнібалі і життя в ті роки. Письменник вважав, що пише книгу для дорослих, але його друг Ховеллс переконав Марка в тому, що книга буде мати великий успіх серед підлітків, і не помилився. Усі ми родом із дитинства. Ця істина проста, як і все геніальне. Дитинство –

це цілий світ: яскравий, різноманітний, сповнений таємниць і загадок. У ньому завжди знайдеться місце для пустощів і розваг, для подвигів і безглуздих вчинків, для першого кохання і для перших зрад та розчарувань. Але найголовнішим є те, що дитинство – це невичерпне джерело знань, з якими до людини приходять досвід. Є люди, які на все життя в душі залишаються дітьми. Вони не втрачають юнацького запалу, жаги до пізнання нового, вірять у торжество добра. Саме таким і був Марк Твен, бо інакше чи зміг би він так природно відтворити думки, переживання, прагнення маленького хлопчика Тома Соєра та його друзів. Головний герой цього твору – Том, безтурботний школяр, неслухняний, інколи навіть грубий. В голові у нього завжди повно всяких дурних вигадок та капостей. Том може прогуляти заняття в школі, граючись у лісі та уявляючи себе то піратом, то знаменитим розбійником Робіном Гудом. Він навіть тікає з дому, перелякавши і засмутивши цим тітоньку Поллі. Але цей хлопчик – великий мрійник і вигадник, сміливий, чесний, вірний у дружбі, не любить зрадливих, нечесних людей та наклепників. Він бере провину дівчинки Беккі, яка йому подобається, на себе, намагається повідомити тітоньці, що

він живий, щоб та не хвилювалася. Том зумів завдяки своїй винахідливості перетворити покарання на розвагу – так розрекламував привабливість фарбування паркану, що вишикувалася ціла черга бажаючих. На долю Тома Соєра випадає багато пригод, серед них і небезпечних. Але він разом зі своїм другом Геком із честю виходить з усіх небезпечних ситуацій, виявляє свої кращі якості, хоч і завдає своїм близьким багато турбот. Отже, Марк Твен яскраво і переконливо показав дитячий світ американських хлопчиків, яким довелося зіткнутися не лише зі своїми дитячими проблемами, а й із жорстокістю та несправедливістю дорослого світу. Читачі вірять, що Том Соєр виросте доброю людиною і порядним громадянином, незважаючи ні на що.

Після завершення «Тома Соєра» Твен почав роботу над історичною книгою про англійське середньовіччя – «Принц і жебрак» (1881). Цей твір мав не менший успіх. До 1884 року Марк Твен був уже відомим літератором і до того ж ще і став успішним бізнесменом. Він заснував видавничу фірму. Однією з перших книг, опублікованих власним видавництвом, стали його «Пригоди Гекльберрі Фінна». Твір, який за визнанням критиків став кращим у творчості Марка Твена, планувався як продовження «Пригод Тома Соєра». Однак, він вийшов більш складним і багат шаровим. Вплинуло те, що письменник створював його протягом майже 10 років, а вони були наповнені постійним пошуком кращої літературної форми, шліфування мови й глибокими роздумами. Вперше простонародна Америка заговорила в цій книзі своєю справжньою мовою, і з'ясувалося, що вона може бути чудовим засобом зображення аристократії, міських відщепенців, жебраків, безпритульних. Недаремно Вільям Фолкнер півстоліття потому писав: «Марк Твен був першим насправді американським письменником, і всі ми з того часу – його спадкоємці», а Ернест Хемінгуей якось зауважив, що вся новітня американська література вийшла з однієї-єдиної книги, яка має назву «Пригоди Гекльберрі Фінна».

Пригоди обшарпанця Гекльберрі викликали захоплення більшості читачів і ненависть тих, хто не міг змиритися зі скасуванням рабства, численних прибічників дискримінації чорно-шкірих американців. Книгу неодноразово забороняли, вилучали із шкільних бібліотек, у деяких штатах не допускали до продажу, та від цього тільки зростала її популярність. Цей роман став вершиною творчості Твена. Але часи змінюються, а історія,

до якої з такою іронією ставився письменник, має здатність повторюватися, але вже у вигляді фарсу.

Після «Гекльберрі» Твен створив кілька романів, які й досі заворожують читачів. Серед них «Янки з Коннектикуту при дворі короля Артура» (1889), «Роззява Вільсон» (1894), «Особисті спогади про Жанну д'Арк» (1896). Він друкує збірники оповідань та нарисів, сатиричні та публіцистичні твори, які користуються незмінним успіхом. Через десятиліття він повертається до своїх шедеврів і пише повісті «Том Соєр за кордоном» (1894) і «Том Соєр – детектив» (1896).

Марк Твен був представником демократичного напрямку літератури США. Саме демократичне світовідчуття Твена й допомогло йому створити твори, які становлять сплав досягнень попереднього мистецтва Америки, не ставши при цьому наслідувачем авторитетів або простим продовжувачем традицій. У творах Твена американський реалізм знайшов характерне для нього мистецьке обличчя з усіма його визначальними рисами: гротескністю, символікою, метафоричністю, внутрішнім ліризмом і близькістю до природи. Це справило вирішальне зрушення в художньому розвитку Америки.

У 1901 році письменник одержав почесний ступінь доктора красного письменства від Єльського університету. У наступному році – почесний ступінь доктора права від Міссурійського університету. Він дуже пишався цими званнями. Для людини, яка у 12 років покинула школу, визнання його таланту ученими мужами знаменитих університетів було дуже приємним.

Життя Марка Твена було складним і насиченим багатьма зовсім не очікуваними подіями. Він пізнав злети і падіння, бував і багатим і бідним, вкладав свої гонорари в божевільні заміри та проекти й часто помилявся у фінансових справах. Так, у 1894 році

Будинок де жив
у дитинстві Марк Твен
м.Ганнібал
штат Міссурі (США),

керуючий видавництвом, яке заснував письменник, довів його до краху і залишив Твена без засобів до існування та до того ж із боргами на сотню тисяч доларів. Щоб виплутатися з цієї ситуації, Марк Твен перевіз свою велику родину до Європи, а сам у віці 60 років вирушив у навколосвітнє турне з лекціями. Турне тривало більше року, він багато працював, заробляв гроші для того, щоб розрахуватися з боргами.

Кінець життя видатного письменника було сумним. В Америці почалася економічна криза, причинами якої Твен вважав жадібність багатих та аморальність бідних. Письменник, чий кращій твори сповнені мудрості та світлого гумору, розчарувався в людстві й більше не вірив у прогрес і демократію – ці великі американські цінності. Такі думки звучать у його останніх творах, багато з яких залишилися незакінченими, а також в «Спогадах», які було опубліковано лише в 1924 році.

Біда, як відомо, не приходять одна – у 1896 році від менінгіту у віці 25 років померла дочка Сьюзі, у 1904 – Семюель втратив дружину, яка протягом довгих років була його літературним редактором і неоціненним радником. А ще через п'ять років померла його дочка Джин. Здоров'я письменника похитнулося. Однак Твен не боявся смерті і почуття гумору зберігав до самого її приходу. За рік до смерті Марк Твен сказав, що йому залишається тільки дочекатися комети та покинути разом із нею землю, яка його розчарувала. У переддень смерті Марк Твен теж жартував: «На зустріч з кістлявою дамою спізнюватися не прийнято». Письменник помер 21 квітня 1910 року. Під час похорону один з його друзів сказав: «Єдине горе, що Марк Твен заподіяв світу, – це те, що він помер».

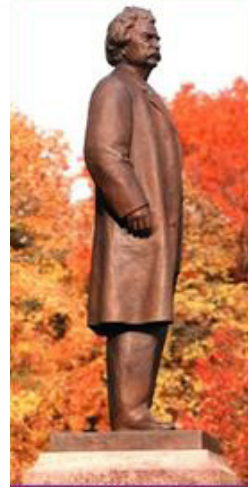
Будинок-музей
Марка Твена в Хартфордї
штат Коннектікут(США)

Протягом усього життя Марк Твен зумів зберегти чесність, принциповість, любов до людей, незалежно від кольору їхньої шкіри. Гуморист і сатирик він ніс людям велику віру в перемогу гуманістичних ідеалів над силами зла, обстоював своє право на критику негативної дійсності в рідній країні, яку любив і хотів бачити кращою. Для нього саме життя стало університетом художньої майстерності. «Мої книги – вода, книги великих геніїв – вино. Воду п'є кожен», – так говорив письменник.

Марк Твен відкрив знаний і водночас напрочуд загадковий світ дитинства. Він створив вічний, нетлінний пам'ятник Дружбі та Дитинству. І доки в душі дорослих залишається мрія хоч на мить стати дітьми, а діти у снах прагнуть подорослішати, його герої вічно житимуть на планеті Земля. Дитинство – це сподівання на краще. Тож велика шана письменникові за хвилюючі миттєвості очікування радості і відкриття, які переживають читачі, гортаючи сторінки його чудових творів.

Маленьке містечко Ганнібал, де провів свої дитячі роки письменник, стало центром вшанування пам'яті митця. Ганнібал живе Твеном. Багато закладів міста використовує в назві імена Марка Твена і його героїв – Тома Соєра, Беккі Тетчер, Гека Фінна. Не забутий і лиходій індіанець Джо – його ім'ям названий кемпінг. У крамниці тітоньки Поллі продаються вироби народних промислів, а в магазині місіс Клеменс – антикваріат, ляльки, меблі та ін. Здається, вся Америка, вступивши в «позолочене століття», скинула в Ганнібал кухонне начиння, предмети суворого пуританського побуту, клаптикові ковдри, які працюючі леді того часу прикрашали вигадливими візерунками. Кожного року з 30 червня по 4 липня в Ганнібалі проходять «Національні дні Тома Соєра». Цей фестиваль, на який з'їжджаються сім'ями з усієї Америки, проводиться

ось уже сорок років. Серед інших змагань є і фарбування паркану. Босі хлопчачки, загорнувши рукава і підвернувши джинси, змагаються, хто швидше і краще пофарбує відведені їм кілька дощок. На цьому ж фестивалі обираються на рік Том Соєр і Беккі Тетчер з місцевих старшокласників. Цілий рік вони як послі доброї волі представляють Ганнібал в США і за його межами, беручи участь в усіх офіційних церемоніях. Крім того, у США створено два музеї Марка Твена. Один розташований у м. Ганнібалі, його називають «Будинок Тома Соєра», другий – у Гартфорді (штат Коннектикут), який об'явлений в США національним історичним надбанням. На честь письменника названо кратер на планеті Меркурій та вулицю в місті Волгоград (Росія).

Надзвичайна популярність героїв Марка Твена спонукала вдячних читачів спорудити пам'ятник улюбленим героям дітвори. У центрі міста на великому Кардіффському пагорбі височіє пам'ятник двом хлопчачкам – Тому Соєру та Гекльберрі Фінну (скульптор Б. Хаббард). Монумент, що багатьма вважається першим пам'ятником літературним персонажам, з'явився на світ 1926 року. А ще на високому березі Міссісіпі стоїть бронзовий Твен і уважно вдивляється в річкові далі. «Людинолюбство було його релігією, і весь світ оплакував його, коли він помер» – ці слова написано на пам'ятнику, який поставили мешканці штату Міссурі своєму знаменитому земляку. В юності Марк Твен служив лоцманом на цій могутній річці і став одним з найвидатніших лоцманів людства на нескінченній річці на ім'я ЖИТТЯ.

Книги та статті про життя та творчість Марка Твена

Азгальдова О Памятник Тому Союеру и Гекльберри Финну в г. Ганнибал (шт. Миссури, США) / О. Азгальдова // Б-ка в шк. (Первое сентября). — 2012. — № 2. — 3-я с. обл.

Короткі відомості про пам'ятник літературним героям Марка Твена.

Більчук М. Марк Твен (Семюель Ленгхорн Клеменс) (1835-1910) / М. Більчук // Укр. та зарубіж. письменники / М. Більчук. — Тернопіль, 2014. — С. 247-249.

Стисла характеристика життєвого та творчого шляху.

Брандис Е. Повести Марка Твена / Е. Брандис // От Эзопа до Джанни Родари / Е. Брандис. — М., 1980. — С. 126-132.

Огляд творчості видатного американського письменника, гумориста, сатирика, публіциста.

Волощук Є. Марк Твен : (Семюель Ленгхорн Клеменс, 1835-1910) / Є. Волощук // У світі казок і пригод. Зарубіж. Літ. / Є. Волощук. — Київ, 2006. — С. 246-247.

Короткий біографічний нарис, літературна критика повісті «Пригоди Тома Союера».

Зверев А. Мир Марка Твена : очерк жизни и творчества / А. Зверев. — М. : Дет. лит. — 1985. — 175 с.

Дослідження творчості Марка Твена на фоні основних подій американської історії.

Качак Т. Марк Твен (Семюель Клеменс) (1835-1910) / Т. Качак, Л. Круль // Зарубіж. літ. для дітей / Т. Качак, Л. Круль. — Київ, 2014. — С. 364-367.

Коротка біографія та аналіз найпопулярніших творів письменника.

Костецький А. Хлопчак, відомий усьому світові / А. Костецький // Пригоди славнозвісних книг / А. Костецький. — Київ : Початк. шк., 2005. — С. 125-132.

Оригінальна, авторська розповідь видатного українсько-

го письменника про історію написання славнозвісної книги «Пригоди Тома Соєра» та її автора.

Марк Твен // Источник мудрости. — Харків, 2012. — С. 172-175.
Коротка біографічна довідка та крилаті вислови письменника.

Марк Твен : кто есть кто // Ромео и Джульетта. — 2012. — № 6. — С. 9-11.

Цікаві історії про життя та творчість легендарного американського письменника.

Твен Марк // Писатели нашего детства. 100 имен. — М., 1998. — С. 359-364.

Літературно-критична стаття про творчість письменника, список основних творів, відомості про перекладачів, художників-ілюстраторів, портрети письменника, пам'ятники літературним героям, екранізації.

Твен Марк // Усі письменники і народна творчість : довідник. — Київ, 2007-2008. — С. 670-671.

Стислий огляд життя і творчості, коротка характеристика повісті «Пригоди Тома Соєра».

Школа Н. Марк Твен – батько Тома Соєра : (1835-1910) / Н. Школа // Початк. освіта (Шк. світ). — 2010. — № 39. — С. 10-12.

Біографія письменника, літературна спадщина творів для і про дітей, критичний аналіз повісті «Пригоди Тома Соєра».

Матеріали до вивчення творчості письменника в школі

Бак С. Добра душа – щирий сміх : урок за повістю Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» / С. Бак // Всесвіт. літ. в серед. навч. закладах України. — 2011. — № 9. — С. 22-23.

Конспект уроку для учнів 5 класу про гумор та комічне у повісті «Пригоди Тома Соєра».

Гузь О. Система уроків з вивчення повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» / О. Гузь // Всесвіт. літ. та культура в навч. закладах України. — 2014. — № 11. — С. 2-13.

Цикл уроків зі світової літератури для 5 класу з вивчення по-

вісті «Пригоди Тома Соєра», що розкривають секрети популярності Марка Твена, історію задуму і написання твору, подають характеристику головних героїв.

Мельник Л. Який він, внутрішній світ героя, або Чи справді Том Соєр – тільки розбишака? : урок-дослідження : 6 кл. / Л. Мельник // Всесвіт. літ. в серед. навч. закладах України. — 2005. — № 5. — С. 36-38.

Розробка уроку-дослідження з ситуативними іграми за сюжетом твору «Пригоди Тома Соєра».

Мокрій Н. Вивчення повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» : конспекти уроків : 5 кл. / Н. Мокрій // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2010. — № 3. — С. 52-55.

Конспекти уроків, що знайомлять учнів з особистістю американського письменника, етапами творчої біографії, історією написання повісті та спрямовані на узагальнення знань змісту, проблематики, життя головних героїв твору.

Новикова Н. Місце зустрічі учнів з Марком Твеном – районна бібліотека : урок-презентація / Н. Новикова // Всесвіт. літ. в серед. навч. закладах України. — 2004. — № 12. — С. 38-39.

Урок-презентація книги Марка Твена «Пригоди Тома Соєра», що відбувся в районній бібліотеці м. Шпола Черкаської області.

Підпалько В. Використання біографічних загадок на уроках світової літератури : [Марк Твен] / В. Підпалько // Все для вчителя. — 2014. — № 4. — С. 49-52.

Віршовані загадки про зарубіжних письменників, творчість яких вивчають в 5 класі на уроках світової літератури, в тому числі про Марка Твена.

Пітерська О. Світ дитинства : цикл уроків, 5-й кл. / О. Пітерська // Світ. літ. (Шк. світ). — 2014. — № 24. — С. 7-14.

Моделювання системи уроків за повістю Марка Твена «Пригоди Тома Соєра», що розкривають наступні питання: автобіографічні мотиви змісту твору, провідні ідеї та своєрідність гумору в повісті, порівняльну характеристику Тома Соєра і Гекельберрі Фінна тощо.

Пуляк М. Пам'ятник Дружбі та Дитинству : світ дитинства в повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» / М. Пуляк // Світ. літ. (Шк. світ). — 2013. — № 11-12. — С. 15-18.

Розробка відкритого уроку з використанням інтерактивних технологій: бесід, ігор, кросвордів тощо.

Сігута Ю Особливості світосприйняття юних героїв у романі Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» / Ю. Сігута // Зарубіж. літ. — 2014. — № 11. — С. 42-43.

В статті запропоновані найбільш доцільні форми роботи, які можна використовувати на уроках при вивченні даного твору.

Сіптарова С. Світ дитинства в романі та у житті Марка Твена : урок-дослідження із застосуванням мережі Інтернет / С. Сіптарова // Всесвіт. літ. в серед. навч. закладах України. — 2004. — № 12. — С. 34-36.

Розробка уроку-дослідження про відтворення подій дитинства письменника у «Пригодах Тома Соєра».

Слепченко В. Чи в усьому літературний герой вартий наслідування? : бінарний урок : світова література – етика : 5 кл. / В. Слепченко, Г. Довгань // Всесвіт. літ. в сучас. шк. — 2012. — № 4. — С. 33-35.

Мета уроку навчити дітей визначати основні мотиви дій та стосунків між дорослими та дітьми, робити висновки, розвивати творчу уяву, оцінювати вчинки літературних героїв, виховувати найкращі моральні якості на прикладі твору «Пригоди Тома Соєра».

Тодоріко Т. Історія книги про Тома Соєра / Т. Тодоріко // Світ. літ. (Шк. світ). — 2013. — № 8. — С. 38-40.

Розробка відкритого уроку, присвяченого історії створення та розкриття змісту повісті «Пригоди Тома Соєра», що базується на розвитку умінь учнів аналізувати внутрішній світ героїв, аргументувати свою думку.

Чеботарьова С. Світ дитинства в літературі. Справжня хлоп'яча дружба : (образи Тома Соєра і Гека Фінна) : 5 кл. / С. Чеботарьова // Все для вчителя. — 2010. — № 13-14. — С. 5.

Розробка уроку за темою.

Сценарії

Дубикова С. Литературная игра по книге Марка Твена «Приключения Тома Сойера» / С. Дубикова // Литература (Первое сентября). — 2008. — № 5. — С. 8-9.

Конкурси, тести за книгою «Пригоди Тома Сойера».

Зархи С. Принц со двора отбросов : мероприятие к уроку литературы по роману-сказке М. Твена «Принц и нищий» для учащихся 8-11-х кл. / С. Зархи // Читаем, учимся, играем. — 2012. — № 10. — С. 33-38.

Сценарій заходу присвячений життю та творчості Марка Твена, історії написання роману «Принц і жебрак» з інсценівкою зустрічі Тома Кенті з принцом.

Крук Н. Гимн детству : по роману М. Твена «Приключения Тома Сойера» / Н. Крук, И. Котомцева // Библиотечные уроки по чтению / Н. Крук, И. Котомцева. — М., 2010. — С. 60-66.

Сценарій КВК за твором.

Первак О. Із Томом Сойєром ніколи не буває сумно : засідання Клубу веселих і найкмітливіших / О. Первак // Всесвіт. літ. в серед. навч. закладах України. — 2004. — № 12. — С. 24-25.

Сценарій КВК за творчістю Марка Твена.

Сербіна Т. Вечір-подорож у царину літератури / Т. Сербіна, Л. Гнатів // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2012. — № 3. — С. 44-47.

Сценарій позакласного заходу з інсценівками різних творів української та зарубіжної літератури в тому числі з уривком повісті Марка Твена «Пригоди Тома Сойера».

Сіптарова С. Вас запрошує Том Сойєр : інтелектуально-творча гра «Чудова сімка» за романом Марка Твена «Пригоди Тома Сойера» / С. Сіптарова // Всесвіт. літ. в серед. навч. закладах України. — 2004. — № 12. — С. 22-24.

Тубельская Г. «Вся американская литература вышла из одной книги – «Приключений Гекльберри Финна» Марка Твена» : к 120-летию выхода в свет романа Марка Твена «Приключения Гекльберри Финна» / Г. Тубельская // Школ. б-ка. — 2004. — № 7. — С. 53-59.

Критичний нарис про роман, літературні ігри, конкурси, головолмки за твором.

Шамрай Л. Веселий вигадник Марк Твен / Л. Шамрай // Шк. б-ка. — 2011. — № 2. — С. 142-144.

Сценарій заходу, що висвітлює життєвий та творчий шлях Марка Твена.

Електронні ресурси

Альошина М. Особливості відтворення стилістики роману Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» в українських, російських та польських перекладах [Електронний ресурс] / М. Альошина // Наук. записки Берд. держав. педагог. ун-ту. — 2015. — Вип. 5. — С. 102-111. — (Філологічні науки). — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nzbdpufn_2015_5_15.pdf.

Зуєнко М. Рецепт українських міст у повісті «Простаки за кордоном або Шлях нових паломників» (1869) Марка Твена [Електронний ресурс] / М. Зуєнко // Філологічні науки : зб. наук. праць. — Полтава, 2011. — Вип. 1. — С. 11-15. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fil_Nauk_2011_1_4.pdf.

Лучшие рассказы Марка Твена [Електронний ресурс] : [веб-сайт] : [біографія, твори, новини, цікаві факти, фотографії, екранізації творів, банери]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://mark-twain.ru/>. — Назва з екрана.

[Марк Твен] [Електронний ресурс] : [книги автора] // Альдебаран : електронная библиотека книг : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: http://aldebaran.ru/author/tven_mark/. — Назва з екрана.

Марк Твен [Електронний ресурс] : [біографія, політичні погляди, ставлення до релігії, екранізації творів] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Марк_Твен. — Назва з екрана.

Марк Твен [Електронний ресурс] : [біографія, посилання на тексти творів письменника] // Укр. Центр : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com/Література/19679/Марк-Твен/Біографія>. — Назва з екрана.

Марк Твен [Електронний ресурс] : [біографія, фото] // Про США : енциклопедія : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: http://prousa.info/mark_twain. — Назва з екрана.

Марк Твен – свою професію лоцмана я любив більше всіх остальных [Електронний ресурс] : [біографія, лоцманська діяльність, перебування в Україні, М. Твен про Одесу та Севастополь] // Державне підприємство «Дельта-лоцман» : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.delta-pilot.ua/ru/node/587>. — Назва з екрана.

Оруэлл Дж. Присяжний забавник [Електронний ресурс] : [есе про М. Твена] / Дж. Оруэлл // Джордж Оруэлл (1903-1950) : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: http://www.orwell.ru/library/reviews/twain/russian/r_twain. — Назва з екрана.

Пузий В. Вечный лоцман. Марк Твен [Електронний ресурс] : [життя та творчість] / В. Пузий // Мир фантастики : ежемесячный журнал : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.mirf.ru/Articles/art4155.htm>. — Назва з екрана.

Тараненко О. Світ Марка Твена і його книги про дітей [Електронний ресурс] / О. Тараненко // AeLib : бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: http://www.ae-lib.org.ua/texts/taranenko_twain_ua.htm. — Назва з екрана.

Твен М. Пригоди Гекльберрі Фінна [Електронний ресурс] / М. Твен ; пер. І. Стешенко // AeLib : бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: http://www.ae-lib.org.ua/texts/twain_the_adventures_of_hec_finn_ua.htm. — Назва з екрана.

Твен М. Пригоди Тома Сойєра [Електронний ресурс] / М. Твен ; пер. В. Митрофанов // AeLib : бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: http://www.ae-lib.org.ua/texts/twain_the_adventures_of_tom_soyer_ua.htm. — Назва з екрана.

Христич Н. Мовне вираження концепту «дитинство» засобами лексико-стилістичної комбінації (на матеріалі твору Марка Твена «Пригоди Тома Сойєра») [Електронний ресурс] / Н. Христич // Теоретична і дидактична філологія. — 2013. — Вип. 15. — С. 407-416. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Tidf_2013_15_44.pdf.

Смішні історії з життя Марка Твена

Видатний американський письменник Марк Твен був великим жартівником. У вільний від роботи час він любив писати в різні газети неймовірно, цікаві історії зі свого життя. Ось деякі з них.

«Діжон». Подорожуючи Францією, Марк Твен їхав поїздом в місто Діжон. Поїзд був транзитний, і він попросив пробудити його вчасно. При цьому письменник сказав провідникові: «Я дуже міцно сплю. Коли ви будете мене будити, може бути, я буду кричати. Так не звертайте на це увагу і обов'язково висадіть мене в Діжоні». Коли Марк Твен прокинувся, був уже ранок і поїзд підходив до Парижу. Письменник зрозумів, що проїхав станцію Діжон, і дуже розсердився. Він побіг до провідника і став йому вимовляти: «Я ніколи не був такий сердитий, як зараз! – кричав він. – Ви не так сильно гніваєтесь, як той американець, якого я вночі висадив у Діжоні», – здивувався провідник.

«Серйозний старий». Зустрічаючись з читачами, Марк Твен зазвичай розповідав багато смішних історій, веселив аудиторію. Одного разу він гуляв по вулиці маленького містечка, де в цей вечір йому належало читати лекцію. Письменника зупинив молодий чоловік і сказав, що у нього є дядько, який ніколи не сміється, навіть не посміхається. Марк Твен запропонував привести дядька на його лекцію, пообіцявши, що обов'язково змусить того розсміятися. Увечері молодий чоловік і його дядько сиділи в першому ряду. Марк Твен звертався прямо до них. Він розповів кілька смішних історій, але старий жодного разу навіть не посміхнувся. Тоді письменник став розповідати найсмішніші історії, які знав, але обличчя старого і раніше залишалося серйозним. Зрештою зовсім знесилений Марк Твен покинув сцену. А через деякий час розповів своєму другові про цей випадок. «О, – сказав друг, – не хвилюйся. Я знаю цього старого вже багато років – він абсолютно глухий».

«Редактор і рукописи». Коли Марк Твен був редактором журналу, багато часу в нього займало читання рукописів. Якось раз, подивившись на переповнену сміттєву корзину, він зітхнув і сказав: «Як шкода, що я не був редактором в той час, коли люди писали на кам'яних плитах. Яку прекрасну віллу я б міг побудувати з надісланих рукописів!».

«Неуважність». Неуважність часто ставила письменника в скрутне становище. Одного разу, коли Марк Твен їхав у поїзді, в купе увійшов контролер. Марк Твен став шукати квиток по кишенях, але безуспішно. Нарешті контролер, який знав письменника в обличчя, сказав: «Гаразд, не турбуйтеся. Пред'явите свій квиток, коли я буду йти назад. А якщо ви його не знайдете, теж не біда. Це дрібниця». «Ні вже, яка там дрібниця, – запротестував Марк Твен. – Я обов'язково повинен знайти цей проклятий квиток, інакше як я дізнаюся, куди я їду?!».

«Перший заробіток». Марк Твен згадував про те, як у школі вирізав на парті своє ім'я. За це мав сплатити штраф п'ять доларів або скуштувати ремінця. Батько, дізнавшись про цей випадок, сказав: «Я не можу допустити, щоб наше ім'я знеславили, прилюдно караючи тебе. Дам тобі п'ять доларів, але відшмагати тебе все ж доведеться». Після домашньої екзамену Семюел подумав, що учитель навряд чи так битиме, як це зробив батько, й відмовився платити штраф. Пізніше розповідав: «Я витримав удари, але мав п'ять доларів. Це був мій перший заробіток».

«Книга реєстрації». Приїхавши в один з лондонських готелів, Марк Твен побачив у книзі реєстрації гостей такий запис: «Лорд N з камердинером». Знаменитий письменник у цій книзі зробив і свій запис: «Марк Твен з валізою».

«Заради компанії». На одному з вечорів у присутності Марка Твена точилися розмови про загробне життя, про рай і пекло. «Пане Твен, куди б ви хотіли потрапити – до раю чи до пекла?», – спитала письменника елегантна дама. «Ваше запитання збило мене з пантелику», – відповів Марк Твен. – «Я, може, віддав би перевагу раю заради клімату. А взагалі мені краще було б у пеклі, заради компанії».

«Чому я живий?». Одного разу Марк Твен отримав пачку поганих віршів під заголовком «Чому я живий?». Повертаючи рукопис невідомому поету, Марк Твен написав йому: «Тому, що послали вірші поштою, а не прийшли в редакцію особисто».

«Ліве парі». Коли Марк Твен був молодим репортером в м. Віржинія Сіті, штат Невада, він зустрів незнайомця в більярдній, який запропонував йому парі. Незнайомиць запропонував йому гру на пів долара – і навіть сказав, що сам буде грати лівою

рукою. Твена це зачепило, і він, як сам пізніше писав, «вирішив дати незнайомцю урок». Але незнайомиць виграв бій, очистив весь стіл і забрав гроші Твена, «і все що я міг собі дозволити це невелику репліку». «Якщо ви граєте так своєю лівою рукою, я б хотів побачити, як ви граєте правою», – сказав Твен. «Я не можу. Я лівша», – відповів незнайомиць.

«Квиток в економ-клас». Одного разу, коли Твен був в Англії, він поїхав дивитися кінські перегони недалеко від Лондона. Коли він повертався на станцію, то зустрів свого друга. У того не було грошей на поїзд і він попросив Марка Твена купити йому залізничний квиток до Лондона. «Вибач, мій друг, – сказав письменник, – у мене недостатньо грошей на два квитки. Але нічого страшного. Почекай мене тут. Я збираюся купити один квиток, а ти можеш їхати під моїм сидінням. Ніхто не побачить тебе там». Два квитки були куплені в касі, але Марк Твен нічого не сказав про це своєму другові. У поїзді вони найшли пусте купе, і його друг сховався під сидінням. Ніхто не бачив його. Незабаром після цього поїзд рушив і в купе увійшов кондуктор. Марк Твен віддав йому квитки. Кондуктор подивився по сторонах і запитав, кому належав другий квиток. «А, це квиток мого друга, – відповів письменник, – він їде під моїм сидінням. Бачите, у нього не все в порядку з головою, і він любить подорожувати таким чином».

«Краватка й мотузка». У товаристві, де був Марк Твен, один земельний спекулянт, який розбагатів, грабуючи індійців, вихвалявся тим, що носить тільки найдорожчий одяг. І, як доказ, попросив звернути увагу присутніх на його краватку: «Ось погляньте, ця річ коштує двадцять п'ять доларів». Марк Твен люто поглянув на нього і промовив: «Це вірно, в Сполучених Штатах уже так повелося, що найдорожчі краватки носять ті, кому досить було б звичайної мотузки».

Перлини письменницької думки

«Ми обсипаємо дітей подарунками, але найцінніший для них подарунок – радість спілкування... Проте врешті-решт ми отримуємо по заслугах. Приходить час, коли нам більше всього на світі потрібне спілкування із дітьми, їхня увага, і нам дістаються ті жалюгідні крихти, які раніше припадали на їх частку».

«Горе можна пережити на самоті, але радість – щоб пізнати її повною мірою – потрібно розділити з іншою людиною».

«Патріотизм підтримує Вашу країну весь час і уряд – коли він заслуговує цього».

«Говори правду, і тоді не доведеться нічого запам'ятовувати».

«Доброта – це те, що може почути глухий і побачити сліпий».

«Якщо Ви помітили, що Ви на стороні більшості – це вірна ознака того, що пора мінятися».

«Бути добрим – благородно. Але показувати іншим, як бути добрим, – ще благородніше».

«Кожен, подібно до місяця, має свою темну сторону, яку не показує нікому».

«Краще мовчати і видатися дурнем, ніж заговорити і розвіяти всі сумніви».

«Банкір – це людина, яка позичає вам парасольку в сонячну погоду, щоб забрати її, як тільки починається дощ».

«Якби всі були багаті, то всі були б бідні».

«Не читаюча людина не здатна перевершити людину освічену».

«Через 20 років ви будете більше розчаровані тими речами, які ви не робили, ніж тими, які ви зробили. Так відправтеся від тихої пристані. Відчуйте попутний вітер у вашому вітрилі. Рухайтесь вперед, дійте, відкривайте!».

«Давайте жити так, щоб навіть трунар пошкодував про нас, коли ми помremo!».

«Ми пізнаємо людей за серцем, а не за грошима чи інтелектом».

«Людський мозок – чудова штука. Він працює до тієї самої хвилини, коли ти встаєш, щоб виголосити промову».

«Правда неймовірніша за вигадку, тому що вигадка зобов'язана триматися у рамках правдоподібності, а правда – ні».

«Прощення – це аромат, який фіалка дарує тому, хто її розтоптав».

«Танцюй так, ніби на тебе ніхто не дивиться. Співай, ніби тебе ніхто не чує. Кохай так, ніби тебе ніколи не зраджували, і живи так, ніби земля – це рай».

«Клімат – те, що ми очікуємо, погода – те, що ми отримуємо».

«Нас веде до біди не те, що ми чогось не знаємо, а те, що ми знаємо напевно, а це знання помилкове».

Основні дати життя та творчості Марка Твена

30.11.1835	Народився Семюель Клеменс у містечку Флорида, штат Міссурі.
1839	Переїзд родини Клеменсів у місто Ганнібал.
1847	Смерть батька Джона Маршала Клеменса. Семюель стає учнем у типографії Амента.
1848-1857	Твен працює у видавництві газеті свого брата Оріона. Перші проби пера.
1857	Стає учнем лоцмана Біксбі.
1858	Помічник лоцмана на пароплавах «Пенсильванія», пізніше «Лейсі».
1859-1861	Лоцманська служба Твена.
1861	Початок Громадянської війни в США, служба Марка Твена в армії, дезертирство та переїзд разом із братом Оріоном до Невади.
1863	Перша замітка, підписана псевдонімом Марк Твен.

1864	Переїзд у Сан-Франциско.
1865	Написана «Славнозвісна жаба-стрибунка з Калавераса».
1866	Поїздка на Гавайські острови. Перші публічні виступи Твена зі своїми фельстонами і скетчами.
1867	Переїзд до Нью-Йорку.
1868	Кореспондент газети «Альта Каліфорнія», перша подорож Європою та Близьким Сходом на пароплаві «Квакер-Сіті», написання книги вражень за поїздкою «Простаки за кордоном».
1869	Опублікування книги «Простаки за кордоном», вихід гумористичних оповідань письменника.
1870	Одруження з Олівією Ленгдон, написання оповідання-памфлету «Приятель Голдсмита знову в чужій країні».
1871	Переїзд Твена з родиною у Хартфорд.
1872	Написана книга спогадів «Налегке».
1875	Робота над книгою нарисів «Життя на Міссісіпі», початок написання книги про Тома Сойера.
1876	Вийшла у світ повість «Пригоди Тома Сойера».
1878	Друга подорож Європою написання гумористичних нарисів «Пішки по Європі».
1881	Видання роману «Принц і жебрак».
1883	Завершення циклу нарисів «Життя на Міссісіпі».
1884	Виходить книга «Пригоди Гекльберрі Фінна».

1888	Закінчив Єльський університет у Нью-Хейвені (штат Коннектикут), отримав почесний диплом доктора літератури, почесного представника університету.
1889	Опубліковано роман «Янкі з Коннектикута при дворі короля Артура».
1891	Твен з родиною від'їжджає до Європи, де пробуде 4 роки.
1892	Виходить повість «Американський претендент».
1893	Робота над повістю «Роззява Вільсон».
1894	Банкрутство Твена. З'явилася повість «Том Соєр за кордоном».
1895	Повернення з родиною до Америки, кругосвітнє турне з публічними виступами, гонорар від яких йде на повернення боргів.
1896	Опубліковані «Особисті спогади про Жанну д'Арк» та повість «Том Соєр – детектив».
1897	Видання третьої книги нарисів про подорожі за кордон – «По екватору».
1901-1902	Присудження ступеня доктора красном письменства від Єльського університету та отримання почесного ступеня доктора права університету штату Міссурі.
п.п. 1900-х рр.	Твен пише памфлети, що викривають загарбницьку зовнішню політику США та безправ'я знедоленого американського суспільства. Працює над останнім художнім твором – сатиричною повістю «Таємничий незнайомиць» (опублікована посмертно 1916 р.).
1904	Смерть дружини Олівії Клеменс.
1908	Переїзд до Реддингу, штат Коннектикут.
21 квітня 1910	Смерть Марка Твена від стенокардії. Похований в Елмайрі, штат Нью-Йорк.

Екранізації відомих літературних творів Марка Твена

Назва твору	Назва фільму	Жанр	Режисер	Рік
Пригоди Гекльберрі Фінна	Гекльберрі Фінн	Дитяча кінокомедія	Норман Тауроґ, США	1931
	Гекльберрі Фінн	Музичний фільм	Джей Лі Томпсон, США	1974
	Пригоди Гека Фінна	Дитяча кінокомедія	Стівен Соммер, США	1993
	Пригоди Гекльберрі Фінна	Пригодницький фільм	Герміна Хунтгебурт, Німеччина	2012
Пригоди Тома Соєра	Том Соєр	Німе кіно, пригодницький фільм	Уільям Десмонд Тейлор, США	1917
	Том Соєр	Пригодницький фільм	Лазарь Френкель, Глеб Затворницький, Україна	1936
	Том Соєр	Дитячий пригодницький фільм	Дон Тейлор, США	1973
	Пригоди Тома Соєра	Аніме-серіал	Хіросі Сайто, Японія	1980
	Приключения Тома Соєра и Гекльберри Финна	Трьохсерійний телевізійний художній фільм	Станислав Говорухин, СССР	1981
	Том Соєр	Повнометражний мультиполікаційний фільм	Філ Мендес, США	2000
	Том Соєр	Пригодницький фільм	Герміна Хунтгебурт, Німеччина	2011

Принц і жабрак	Принц і жабрак	Пригодницька драма, ч/б.	Уільям Кайлі, Уільям Дитерле, США	1937
	Принц и нищий	Художній фільм	Ернест Гарін, Хеся Локшина, СССР	1942
	Принц и нищий	Телевізійний художній фільм	Вадим Гаузнер, СССР	1972
	Принц і жабрак	Коротко-метражний мультиплікаційний фільм	Джордж Скрибнер, США	1990-1991
Янки з Коннектикута	Новые приключения Янки при дворе короля Артура	Пригодницький кінофільм	Віктор Гресь, Україна	1988
	Перший лицар при дворі Короля Артура	Комедія	Майкл Готтліб, США	1995
	Лицар Камелота	Пригодницький кінофільм	Роджер Янг, США	1998

Вікторина про життя та творчість Марка Твена

1. Комета, з якою пов'язує своє народження Марк Твен?
(*Комета Галлея*).
2. Назвіть справжнє ім'я письменника?
(*Семюель Ленгхорн Клеменс*).
3. В якому місті і коли народився Семюель Клеменс?
(*місто Флорида, США, 30 листопада 1835 року*).
4. Де пройшло дитинство Марка Твена?
(*місто Ганнібал, штат Міссурі, США*).
5. Що означає псевдонім Марк Твен?
(*Мірка два - мінімальна глибина, за якої пароплав не ризикує сісти на мілину*).
6. В редакції якої газети Марк Твен працював разом зі своїм братом Оріоном?
(*«Ганнібальський журнал»*).
7. В якому році здійснилася дитяча мрія юного Клеменса, розпочалася лоцманська служба? (1859).
8. На берегах якої річки Марк Твен служив лоцманом?
(*Міссісіпі*).
9. Як називався пароплав, на якому молодий письменник у 1866 році відправився в кругосвітню подорож та які країни він відвідав?
(*Пароплав «Квакер-Сіті», Франція, Італія, Греція, Палестина, Росія*).
10. Назва книги, де Марк Твен описав свої враження та спогади про кругосвітнє плавання, і в якому році

її було надруковано?
(«Простаки за кордоном», 1869).

11. Яке оповідання було визнано кращим твором гумористичної американської літератури?
(«Славнозвісна жаба-стрибунка з Калавераса»).
12. Яка повість вважається автобіографічною, де письменник описує роки свого дитинства у місті Ганнібал?
(«Пригоди Тома Соєра»).
13. В якому році письменник вперше підписався псевдонімом Марк Твен? (1863).
14. Назвіть головних літературних героїв «Пригод Тома Соєра»
(Том, Гек, Беккі, Мері, тітонька Поллі).
15. Який твір Марка Твена, було першим надруковано у власній видавничій фірмі?
(«Пригоди Гекльберрі Фінна»).
16. Які почесні звання одержав Марк Твен?
(Почесний ступінь доктора красного письменства від Єльського університету, почесний ступінь доктора права від Міссурійського університету).
17. Як називається фестиваль, що щорічно проводиться з 30 червня по 4 липня в Ганнібалі?
(«Національні дні Тома Соєра»).
18. У яких містах США створено музеї Марка Твена?
(Ганнібал та Гартфорд).
19. Хто автор пам'ятника Тому Соєру та Гекльберрі Фінну?
(Б. Хаббард).

Інформаційний бібліографічний список для організаторів дитячого
читання до 180-річчя від дня народження американського
письменника Марка Твена
ТОНКИЙ ГУМОР І НАДЗВИЧАЙНА МУДРІСТЬ
ВЕЛИКОГО ТАЛАНТУ

Укладач:

ОЛІЙНИК Вікторія Іванівна

Літературний редактор: Полисаєва В. Я., Кадькаленко О. А.

Комп'ютерна верстка: Кійко Н. М.

Підписано до друку 17. 08. 2015 р.

Зам. № 16. Тираж 75 прим.

Видавець та виготовлювач:

НБУ для дітей

вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

An impressionistic landscape painting in shades of yellow, green, and blue. The scene depicts a body of water, possibly a lake or a wide river, with a line of trees and foliage in the distance. The foreground shows a grassy bank with some dark, rounded shapes that could be rocks or bushes. The overall style is soft and textured, with visible brushstrokes and a warm, golden light.

Національна бібліотека України для дітей
вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua